

Undervisningsbeskrivelse

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Termin	Maj-juni 2024/25
Institution	Herning HF
Uddannelse	Toårig hf
Fag og niveau	Naturvidenskabelig faggruppe C
Lærer(e)	Lene Holmgård Nielsen (biologi), Morten Bo Steen (geografi), Elisabeth Møller Jensen (kemi)
Hold	1.o nf

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb i faget

Forløb 1	Den naturvidenskabelige metode
Projekt 1	Formidling af eksperimenter.
Forløb 2	Alkohol
Projekt 2	Alkohol.
Forløb 3	Tekstiler
Projekt 3	Tekstiler
ASP	Afsluttende skriftlige produkt

Lærebøger:

Kemi:

- **Isis C**, Kim Bruun m.fl. 3. udgave, systime 2010
- **Kend kemien 2/2. udgave**, Henrik Parbo, Annette Nyvad, Kim Kusk Mortensen og Gylden-
dal A/S. 3. i-bogsudgave, 2019.

Geografi:

- [Naturgeografiportalen](#), Sami Pedersen m.fl., Systime, 2025

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Nb! Et skema for hvert forløb

Forløb 1	Den naturvidenskabelige metode.
Forløbets indhold og fokus	<p>Tværfagligt forløb om naturvidenskabelig metode (særlig den eksperimentelle del).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Men Fællesfagligt fokus på naturvidenskabelig metode og eksperimentelt arbejde. - Fokus på/introduktion til opbygningen af en naturvidenskabelig rapport/journal. - Også fokus på at fremlægge en faglig figur. <p>Biologi I biologi har der været fokus på naturvidenskab i elevernes hverdag og sundhed og levevilkår. Vi har arbejdet med blodkredsløbet og kost og sundhed.</p> <p>Geografi: har det faglige fokus været på jordklodens dannelse, landskabsdannelse og jordbundsforhold i Danmark samt vandets kredsløb og vandressourcer.</p> <p>I Kemi fokus på grundstoffer, molekyler, bindinger, opløselighed og ionforbindelser</p>
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrive enkle problemstillinger af såvel enkel- som fællesfaglig karakter ved anvendelse af viden, modeller og metoder fra biologi, geografi og/eller kemi • Gennemføre og dokumentere empiribaseret arbejde af kvalitativ og kvantitativ karakter under hensyntagen til sikkerhed i laboratoriet og i felten • Præsentere, vurdere og formidle data fra empiribaseret arbejde, herunder beskrive og forklare enkle sammenhænge mellem det empiribaserede arbejde og viden, modeller og metoder fra fagene • Udtrykke sig mundtligt og skriftligt ved brug af fagernes begreber og repræsentationer
Kernestof	<p>Fællesfaglige områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naturvidenskab i elevernes hverdag • Den naturvidenskabelige arbejdsmetode • Arbejdsformer i laboratoriet (herunder sikkerhed) <p>Biologi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • naturvidenskab i elevernes hverdag • sundhed og levevilkår <p>Geografi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vejrforhold, klima, klimaændringer og vandressourcer • Jordens og landskabernes processer • Natur- og menneskeskabte stoffkredsløb og energistrømme • Naturbetingede ressourcer, produktion, teknologi og bæredygtighed

	<p>Kemi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grundstoffernes periodesystem • Kemiske bindingstyper, tilstandsformer og blandbarhed • Ionforbindelsers navngivning og egenskaber
<p>Anvendt materiale.</p>	<p>Biologi</p> <p>Blodkredsløbet https://biologibogenchf.systime.dk/?id=840 (minus: Rygning og blodets sammensætning)</p> <p>Celler og respiration https://bioaktivator.systime.dk/?id=1029#c3882</p> <p>Celler og liv https://bioaktivator.systime.dk/?id=3356</p> <p>Næringsstoffer i føden https://bioaktivator.systime.dk/?id=1215</p> <p>Enzymer og fordøjelse https://biologibogenchf.systime.dk/?id=844 https://biologibogenchf.systime.dk/?id=856</p> <p>Cellemembranen og transportprocesser https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=135</p> <p>Hurtige og langsomme kulhydrater https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=222</p> <p>Kroppens energibalance https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=224</p> <p>Livsstil og sundhed https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=226</p> <p>Insulin og glukagon https://biologibogenchf.systime.dk/?id=855</p> <p>Øvelser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Øvelse med blodtryk • Øvelse med blodsukker • Øvelse med enzymaktivitet i gær <p>Geografi:</p> <p>Jordens dannelse</p> <p>Big bang</p> <p>Livets opståen</p> <p>Danmark isdækket</p> <p>Vand i bevægelse</p> <p>Vandets kredsløb</p> <p>Vandforbrug</p> <p>Vandforurening</p> <p>Grundvandsforurening i DK</p> <p>Porøsitet og permeabilitet</p> <p>Vandforbrug</p> <p>Vandforurening</p> <p>Overfladisk og underjordisk afstrømning</p> <p>Jordvand og grundvand</p> <p>PDF: Det danske landskab (udarbejdet af læreren – 7,5 sider)</p> <p>PDF: Grundvandsdannelse (Uddrag fra Geoviden nr. 2, juni 2019 s. 4-5)</p> <p>Geografi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortprojektioner (Journal)

	<ul style="list-style-type: none"> • Jordens historie på 20 meter (Journal) • Jordbundsanalyse (Journal) • Hvor siver vandet hurtigst ned? (Journal) • Vandvilkår (Journal) • Ekskursion til åen (Bestemmelse af vandføring) • (Journal) <p>Supplerende stof: Den glacielle landskabsserie</p> <p>Video: Video om smeltevandssletter Video: Video om randmorener Video: Video om tunneldale Video: Video om dødislandskaber Video: Video om bakkeøer Video: Porøsitet og permeabilitet Video: Danmark og istiderne Video: Jordens historie på 24 timer</p> <p>Kemi: Isis C: 12-16, 20-21, 30-32, 34-35, 82-85</p> <p>Supplerende stof: Video af vandstråleforsøget Det polære vand molekyle. Afbøjning af en vandstråle</p> <p>Eksperimentelt arbejde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Molekylforbindelser (journal) • Fældningsreaktioner (rapport)
Arbejdsformer	Klasseundervisning, virtuelle arbejdsformer, skriftligt arbejde, eksperimentelt arbejde.
Omfang	38 moduler (57 timer)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Nb! Et skema for hvert forløb

Projekt 1	Projekt 1 – Formidling af eksperimenter
Forløbets indhold og fokus	I projektet arbejdes der parvist (makkerpar) med et forsøg lavet i undervisningen i biologi, geografi eller kemi. Forsøgene fordeles ved lodtrækning. Målet med projektet er at fremlægge forsøget for den pågældende faglærer og de andre elever fra klassen, som har samme fag.
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> • Præsentere, vurdere og formidle data fra empiribaseret arbejde, herunder beskrive og forklare enkle sammenhænge mellem det empiribaserede arbejde og viden, modeller og metoder fra fagene • Udtrykke sig mundtligt og skriftligt ved brug af fagernes begreber og repræsentationer
Kernestof	Der er anvendt det gennemgåede materiale fra forløb 1.
Anvendt materiale.	Materialet er elevernes journaler og rapporter fra forløb 1 i de tre forskellige fag Introside om formidling af eksperimenter Kemi: <ul style="list-style-type: none"> • Molekylmodeller • Fældningsreaktioner Geografi: <ul style="list-style-type: none"> • Jordbundsanalyse • Vand gennem jord • Vandvilkår • Felttur Vandløbsundersøgelse (Bestemmelse af vandføring) Biologi: <ul style="list-style-type: none"> • Mikroskopi af celler • Osmose i kartofler • Måling af blodtryk
Arbejdsformer	Projektarbejde, mundtlig fremlæggelse, eksperimentelt arbejde
Omfang	2 moduler (3 timer)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Nb! Et skema for hvert forløb

Forløb 2	Alkohol
Forløbets indhold og fokus	<p>I dette forløb har vi arbejdet med hvordan alkohol er opbygget, fremstilles og påvirker kroppen. Desuden har vi haft fokus på fremstilling af cider – tværfaglig øvelse.</p> <p>Geografi: Vi har arbejdet med hvordan klimatiske forhold og jordbund påvirker produktion af alkohol – herunder vindyrkning i Danmark. Desuden har vi arbejdet med ulighed i Danmark og alkoholvaner i Europa samt alkohols indvirkning på middellevetid.</p> <p>Biologi I biologi har der været fokus på naturvidenskab i elevernes hverdag, sundhed og levevilkår og produktion og teknologi. Vi har arbejdet med ølbrygning, genetik og hjernen og alkohol.</p> <p>I kemi er der især arbejdet med alkaner, alkener og alkoholer. Desuden er der arbejdet med kemisk mængdeberegning</p>
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> • Gennemføre og dokumentere empiribaseret arbejde af kvalitativ og kvantitativ karakter under hensyntagen til sikkerhed i laboratoriet og i felten • Indsamle, vurdere og anvende biologi-, geografi- og kemifaglige tekster og informationer fra forskellige typer af kilder • Udtrykke sig mundtligt og skriftligt ved brug af fagenes begreber og repræsentationer • Sætte lokale natur- og samfundsmæssige forhold ind i en regional eller global sammenhæng og forstå globale processers lokale konsekvenser
Kernestof	<p>Biologi</p> <ul style="list-style-type: none"> • biologiske makromolekyler og deres biologiske betydning • cellers opbygning, celleorganellernes funktion, cellulære processer og enzymer • genetik og DNA's rolle • bioteknologiske metoder og deres anvendelse <p>Geografi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vejrforhold, klima, klimaændringer og vandressourcer • Naturbetingede ressourcer, produktion, teknologi og bæredygtighed • Befolkningsforhold, byudvikling og erhverv i en globaliseret verden <p>Kemi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stofmængdeberegninger i relation til reaktionsskemaer • Organiske og uorganiske molekylers navngivning, egenskaber og anvendelse • Kemiske reaktioner (substitution, addition, forbrænding) • Særlig fokus på alkohol og dens egenskaber

An- vend t ma- teri- ale.	<p>Biologi</p> <p>Ølbrygning https://biologibogenchf.systime.dk/?id=797 https://www.youtube.com/watch?v=8R442uNc4Hs Øllets enzymer bliver til https://biologibogenchf.systime.dk/?id=816 Genetik og genetiske egenskaber https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=161 https://biologibogenchf.systime.dk/?id=819 Hjernen og alkohol https://www.biotechacademy.dk/undervisning/grundskole/grundskole-hjernen-og-san-serne/din-forunderlige-hjerne/ https://www.biotechacademy.dk/undervisning/grundskole/grundskole-hjernen-og-san-serne/case-1-alkohols-paavirkning-af-hjernen-og-san-serne/ https://alkohol-kram.ibog.nucleus.dk/?id=147 https://alkohol-kram.ibog.nucleus.dk/?id=150 https://alkohol-kram.ibog.nucleus.dk/?id=171 https://alkohol-kram.ibog.nucleus.dk/?id=151 https://alkohol-kram.ibog.nucleus.dk/?id=165 https://alkohol-kram.ibog.nucleus.dk/?id=133</p> <p>Øvelser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blodtypebestemmelse • Forsøg med alkohol og karse <p>Geografi:</p> <p>Kernestof</p> <p>Om atmosfæren (0,5 sider) Breddegradens betydning (0,6 sider) Klima- og plantebælter (0,1 sider) Klimasystemer og klimazoner (2,2 sider) Drivhuset omkring Jorden (2,2 sider) Strålingsbalancen (1,2 sider) Længere vækstsæson (0,7 sider) Lufttryk (1,2 sider) Lufttrykkets variation (0,7 sider) Termiske tryk (0,8 sider) Overfladens betydning (1,8 sider) Fugtighed (1,3 sider) Skyer (3,2 sider) Global befolkningstilvækst (1,1 sider) Befolkningsbalanceligningen (0,8 sider) Den demografiske transitionsmodel (4,6 sider) Den demografiske transition i Danmark (1,4 sider)</p> <p>PDF: Oversigt – Klimazoner og plantebælter (udarbejdet af læreren – 2 sider) PDF: Hvad er et uland? (udarbejdet af læreren – 1 side) Video: Hvorfor regner det?</p> <p>Supplerende stof</p>
--	---

	<p>FN Human development data</p> <p>Artikel: Danmarks største vingård er solgt</p> <p>Artikel: Havet passer godt på vinen</p> <p>Artikel: I Aalborg Øst dør de lige så tidligt som i Pakistan</p> <p>Artikel: Middellevetid i kommuner og bydele</p> <p>Artikel: Rygning og alkohol er hovedårsagen til ulighed i sundhed</p> <p>Artikel: Tinna dør seks år før Alice</p> <p>Artikel: Våde årgange vil kræve opmærksomhed i plejesektoren</p> <p>Artikel: Plørefuld på åben gade?</p> <p>Video: Film om Solen og Jorden</p> <p>Video: Ulighed i sundhed</p> <p>Film: Europas nye vinkort</p> <p>Film: En syg forskel</p> <p>Geografi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indstrålingsvinkel og vin (Journal) • Overfladers absorption (Journal) • Den lokale strålingsbalance (Journal) • Opvarmning og afkøling af sand og vand (Journal) <p>Kemi:</p> <p>Kernestof:</p> <p>Isis C: 40-47, 50-51, 162-163</p> <p>Kemisk mængdeberegning side 1-8 (egne noter)</p> <p>(rene stoffer og reaktioner)</p> <p>Supplerende stof</p> <p>video om substitution:</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=OLBkXrTTaWlhttps://www.youtube.com/watch?v=o1dpJ7nTo6E</p> <p>video om addition</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=o1dpJ7nTo6E</p> <p>promilleberegning https://www.bedrebilist.dk/promille-beregner/</p> <p>Eksperimentelt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forbrænding af carbonhydrider (J) • Stoffers blandbarhed (J) • Identifikation af organiske stoftyper (R) • Natron (J)
Ar- bejds for- mer	Klasseundervisning, virtuelle arbejdsformer, skriftligt arbejde, eksperimentelt arbejde.
Om- fang	40 moduler (60 timer)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Nb! Et skema for hvert forløb

Projekt 2	Projekt 2.
Forløbets indhold og fokus	Projektarbejde over en valgt problemstilling med produktion af PowerPoint og efterfølgende fremlæggelse. Problemstillinger: <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvordan produceres alkohol og hvordan påvirker klimaet hvilke typer alkoholiske drikke der produceres rundt om i verden? 2. Hvordan varierer alkoholvaner forskellige steder i Europa og hvordan kan alkoholindtag påvirke menneskers helbred?
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrive enkle problemstillinger af såvel enkel- som fællesfaglig karakter ved anvendelse af viden, modeller og metoder fra biologi, geografi og/eller kemi • Indsamle, vurdere og anvende biologi-, geografi- og kemifaglige tekster og informationer fra forskellige typer af kilder • Udtrykke sig mundtligt og skriftligt ved brug af fagenes begreber og repræsentationer • Sætte lokale natur- og samfundsmæssige forhold ind i en regional eller global sammenhæng og forstå globale processers lokale konsekvenser • Undersøge problemstillinger samt udvikle og vurdere løsninger, hvor fagenes viden og metoder anvendes.
Kernestof	Fællesfaglige områder: <ul style="list-style-type: none"> • Naturvidenskab i elevernes hverdag • Sundhed og levevilkår • Miljø og bæredygtighed
Anvendt materiale.	Der er anvendt det gennemgåede materiale fra forløb 2 Supplerende materiale: Baggrundsartikel: Kan din yndlingsdrik overleve klimaforandringerne.pdf Video (ekstra): Rod Phillips: A brief history of alcohol Yderligere materiale: https://videnskab.dk/krop-sundhed/fremtidens-oel-risikerer-at-blive-ringere-og-en-mangelvare/ Video: Alkoholgæring og ethanolbestemmelse ved destillation Alkoholgæring og ethanolbestemmelse ved destillation Forsøg Destillation: https://kendkemien1.systime.dk/?id=153#c2137 Alkohol og kroppen: https://www.omalkohol.dk/krop-sundhed/alkohol-og-kroppen/ Baggrundsartikel:

	<p>Lægeforeningen har ni forslag til at ændre den danske alkoholkultur .pdf</p> <p><u>Yderligere materiale:</u></p> <p>Lærebogsmateriale KRAM ALKOHOL: https://alkohol-kram.ibog.nucleus.dk/?id=132 se f.eks. Kap 2.</p> <p>Undersøgelse lavet af kræftens bekæmpelse: https://www.cancer.dk/nyheder-og-fortaellinger/2024/ny-undersogelse-supermarkeder-lokker-med-alkohol-naar-vi-ko-ber-ind/</p> <p>Materiale til udskoling https://www.alkoholdning.dk/materialer/, bl.a. med podcast og film (6,5 min) hvor unge og forældre har "eksamens samtale" om alkoholforbrug (tag stilling, lav aftaler, antal genstande")</p> <p>Artikel fra weekendavisen: https://www.weekendavisen.dk/2024-26/ideer/oel-vin-eller-spiritus</p> <p>Artikel om drikkevaner: https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2022/Alkohol/Notat-om-alkoholforbrug-og-drikkemoenstre-i-Danmark_final_rev.ashx, lidt tung tekst, men med gode grafer/talmateriale</p> <p>Artikel på dr.dk <i>Metanol mistænkes for dødsfald blandt unge turister:</i> https://www.dr.dk/nyheder/viden/metanol-mistaenkes-doedsfald-blandt-unge-turister-en-halv-deciliter-vil-goere-dig</p>
Arbejdsformer	<p>Projektarbejde, mundtlig fremlæggelse.</p> <p>IT: PowerPoint</p> <p>Træning i tværfaglig formidling af en problemstilling, mundtlig fremlæggelse, evaluering og konstruktiv kritik.</p>
Omfang	5 moduler (7,5 timer)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Nb! Et skema for hvert forløb

Forløb 3	Tekstiler
Forløbets indhold og fokus	<p>Tværfagligt forløb om tekstilproduktion. Fokus i dette forløb har været på fremstilling forbrug og miljøforhold omkring menneskets brug af tekstiler.</p> <p>Biologi I biologi har der været fokus på miljø og bæredygtighed. Vi har især arbejdet med økologi og stofkredsløb.</p> <p>I geografi har vi i starten af forløbet fokuseret på befolknings- og erhvervsgeografi, derefter ændrede vi fokus til produktion/forbrug/overforbrug – herunder energiforbrug og fossile brændsler. Til sidst knyttede vi trådene sammen ved at arbejde med bæredygtighed, værdikæder og cirkulær økonomi i tekstilindustrien.</p> <p>I kemi har fokus været på kemiske mængdeberegninger i opløsning, syrer og baser, pH og titrering. Indenfor tekstil har det handlet om fibertyper, monomer og polymer, kondensationsreaktion samt redoxreaktioner</p>
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> • Gennemføre og dokumentere empiribaseret arbejde af kvalitativ og kvantitativ karakter under hensyntagen til sikkerhed i laboratoriet og i felten • Præsentere, vurdere og formidle data fra empiribaseret arbejde, herunder beskrive og forklare enkle sammenhænge mellem det empiribaserede arbejde og viden, modeller og metoder fra fagene • Indsamle, vurdere og anvende biologi-, geografi- og kemifaglige tekster og informationer fra forskellige typer af kilder • Udtrykke sig mundtligt og skriftligt ved brug af fagenes begreber og repræsentationer • Sætte lokale natur- og samfundsmæssige forhold ind i en regional eller global sammenhæng og forstå globale processers lokale konsekvenser
Kernestof	<p>Biologi økologi, herunder samspil mellem arter, mellem arter og deres omgivende miljø samt biodiversitet</p> <p>Geografi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Natur- og menneskeskabte stofkredsløb og energistrømme • Naturbetingede ressourcer, produktion, teknologi og bæredygtighed • Befolkningsforhold, byudvikling og erhverv i en globaliseret verden. <p>Kemi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stofmængdeberegninger i relation til reaktionsskemaer, herunder stofmængdekonzentration • Kemiske reaktioner, herunder simple redox- og syre-basereaktioner • Tekstilers kemiske opbygning og fremstilling

<p>Anvendt materiale.</p>	<p>Fællesfaglige områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miljø og bæredygtighed • Ressourceudnyttelse, produktion og teknologi <p>Biologi</p> <p>Økosystemer https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=183</p> <p>Energi i økosystemet https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=184.</p> <p>Økologiske fodaftryk https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=185.</p> <p>Nedbrydning og stofkredsløb https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=186</p> <p>Carbons kredsløb https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=187</p> <p>Konkurrence https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=190</p> <p>Passiv transport https://biologibogenchf.systeme.dk/?id=808#c4416</p> <p>Havet https://wwf.dk/forstaa-naturkrisen/naeste-generation/opdaghavet/grundbog/kapitel-1-3</p> <p>Eutrofiering https://wwf.dk/forstaa-naturkrisen/naeste-generation/opdaghavet/miljoetemaer/eutrofiering/</p> <p>Nitrogens kredsløb https://biologiudvikling.ibog.nucleus.dk/?id=189</p> <p><u>Begrænsende Faktorer</u></p> <p>Forurening med miljøfremmede stoffer https://www.detergodtatvide.dk/forurening-med-miljofremmede-stoffer/</p> <p>Øvelser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osmose i kartofler • Øvelse med fotosyntese og respiration <p>Geografi:</p> <p>Kernestof</p> <p><u>Erhvervsudvikling og hovederhverv</u></p> <p><u>Erhvervsinddeling</u></p> <p><u>Lokalisering</u></p> <p><u>Urbanisering</u></p> <p><u>Ændrede levemåder</u></p> <p><u>Bybegrebet</u></p> <p><u>Den historiske byudvikling</u></p> <p><u>Urbane modeller</u></p> <p><u>Klimatilpasninger</u></p> <p><u>Begrebet bæredygtighed</u></p> <p><u>Økologiske fodspor</u></p> <p><u>Resurser og reserver</u></p> <p><u>Energi</u></p> <p><u>Begrebet energi</u></p> <p><u>De forskellige energiformer</u></p> <p><u>Energistrømme</u></p> <p><u>Kulstof</u></p> <p><u>Kulstofkredsløbet</u></p> <p><u>Dannelse af olie og naturgas</u></p> <p><u>Vedvarende energi</u></p>

[Forbrug af vedvarende energi](#)

Experimentarium: [Kulstofkredsløbet](#)

<https://www.tekstilrevolutionen.dk/project/baeredygtighed-hvad-er-det/>

<https://www.tekstilrevolutionen.dk/project/t-shirt-co2-aftryk/>

Supplerende stof

[Mumbai \(introduktion\)](#)

[Mumbai](#)

[Historie og geografi](#)

[Demografiske forhold](#)

[Byudvikling](#)

[Hvordan påvirker megabyer naturgrundlaget?](#)

[Problemer med megabyer](#)

[Megabyer i fremtiden](#)

<https://www.tekstilrevolutionen.dk/project/t-shirt-co2-aftryk/>

[Earth Overshoot Day Danmark 2020](#)

<https://concito.dk/nyheder/stort-potentiale-cirkulaere-tekstilstroemme>

<https://cirkulaer.dk/toej-tekstiler>

PDF: Rundt om tøjindustrien s. 6-9 og 24-29

Video: [Hvad er prisen for vores tøjforbrug?](#)

Video: [Verden er i desperat mangel på sand](#)

Video: [Olie og gasdannelse](#)

Video: [Kulstoffets kredsløb](#)

Film: [Urban Future - Mumbai](#)

Eksperimentelt arbejde:

Geografi:

- Fourastier og trekantsdiagrammer (Journal)
- Beskriv et lands befolkning (Rapport)
- Oliens migration (Journal)

Kemi:

Kernestof:

Isis C: 106-109, 112-115, 118-119

Isis C i-bog: [introduktion til redoxreaktioner](#)

[Oxidation og reduktion](#)

[Oxidationstal](#)

Kemisk mængdeberegning side 9-12 (opløsninger), egne noter

Supplerende stof:

Polymerer; <https://kendkemien2.systime.dk/?id=216>

Bomuld og hør: <https://kendkemien2.systime.dk/?id=218>

Hvad er dit tøj lavet af: [Hvad er dit tøj lavet af?](#)

Dyrefibre: <https://kendkemien2.systime.dk/?id=219> (kun overfladisk gennemgået)

	<p>Syntetisk fiber: https://kendkemien2.systime.dk/?id=220</p> <p>Artikel om miljøbelastning ved indigofarvning <u>Lasse Foghsgaard</u> Politiken 27/2 2024</p> <p>Eksperimentelt arbejde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Syre/base titrering af eddike (J) • Indigofarvning af bomuldsstof (J)
Arbejdsformer	Klasseundervisning, virtuelle arbejdsformer, skriftligt arbejde, eksperimentelt arbejde.
Omfang	38 moduler (57 timer)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Nb! Et skema for hvert forløb

Projekt 3	Projekt 3. Tekstiler
Forløbets indhold og fokus	<p>Eleverne arbejder i grupper med en af følgende problemstillinger:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hvad er CO₂ aftrykket for din t-shirt? Hvordan produceres uld til tøjproduktion og hvilke fordele/ulemper er der ved at bruge uld til tøj? 2. Hvilken farve har din t-shirt? Hvordan produceres bomuld til tøjproduktion og hvordan farver man bomuld? 3. En t-shirt af plastikflasker. Hvordan produceres tøj lavet af fleece? Hvad er mikroplast og hvordan spredes det i naturen? <p>Eleverne gennemgår i grupper arbejdet for lærerne under eksamenslignende forhold.</p>
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrive enkle problemstillinger af såvel enkel- som fællesfaglig karakter ved anvendelse af viden, modeller og metoder fra biologi, geografi og/eller kemi • Indsamle, vurdere og anvende biologi-, geografi- og kemifaglige tekster og informationer fra forskellige typer af kilder • Udtrykke sig mundtligt og skriftligt ved brug af fagenes begreber og repræsentationer • Sætte lokale natur- og samfundsmæssige forhold ind i en regional eller global sammenhæng og forstå globale processers lokale konsekvenser • Undersøge problemstillinger samt udvikle og vurdere løsninger, hvor fagenes viden og metoder anvendes.
Kernestof	<p>Der er anvendt det gennemgåede materiale fra forløb 3</p> <p>Supplerende stof:</p> <p>https://www.dn.dk/vi-arbejder-for/baeredygtighed/cirkulaer-okonomi/toj-og-tekstiler/</p> <p>https://tekstilbiologi.dk/formidling/enzymer/</p> <p>https://faktalink.dk/emner/toj-og-baeredygtighed#introduktion</p> <p>https://taenk.dk/forbrugerliv/baeredygtighed/toej-saadan-skader-produktionen</p> <p>https://mst.dk/borger/sundhed-og-kemi/toej-og-sko/kemi-og-mode</p> <p>https://illvid.dk/naturen/bomuld</p> <p>https://hemp-copenhagen.com/da/pages/hemp-science?srsId=Afm-BOoq8iD1852FBNWt5LnEiGUJhXzrORVKyrDZr0qd130kRi30P-pOK</p> <p>https://plasticchange.dk/mission-mikroplastik/hvorfor-skal-vi-bekymre-os/</p> <p>https://naturgeografiportalen.systeme.dk/?id=614#c3243</p> <p>https://projekter.au.dk/havet/undervisningsforloeb/forloebsoversigt/plastik-paa-tvaers/plastic-i-havet/effekt-paa-oekosystemet</p>

Anvendt materiale.	Eleverne arbejder med figurbanker (PowerPoints) samt links til artikler og hjemmesider om deres emne.
Arbejdsformer	Tværfagligt arbejde projektarbejde i grupper, planlægning, skriftligt arbejde (synopsis), mundtlig fremstilling (eksamenslignende fremlæggelse).
Omfang	5 moduler (7,5 timer)

Beskrivelse af det enkelte undervisningsforløb

Nb! Et skema for hvert forløb

ASP	Afsluttende skriftlige produkt
Forløbets indhold og fokus	Arbejde med at producere synopsis ud fra et af nedenstående emner, hvor eleverne selv skal finde en vinkel at arbejde ud fra: Emner er ikke klar endnu
Faglige mål	<ul style="list-style-type: none"> • Beskrive enkle problemstillinger af såvel enkel- som fællesfaglig karakter ved anvendelse af viden, modeller og metoder fra biologi, geografi og/eller kemi • Indsamle, vurdere og anvende biologi-, geografi- og kemifaglige tekster og informationer fra forskellige typer af kilder • Udtrykke sig mundtligt og skriftligt ved brug af fagenes begreber og repræsentationer • Sætte lokale natur- og samfundsmæssige forhold ind i en regional eller global sammenhæng og forstå globale processers lokale konsekvenser • Undersøge problemstillinger samt udvikle og vurdere løsninger, hvor fagenes viden og metoder anvendes.
Kernestof	Alt stof fra de foregående forløb og projekter.
Anvendt materiale.	Eleverne arbejder med figurbanker (PowerPoints) samt links til artikler og hjemmesider om deres emne.
Arbejdsformer	Individuelt eller gruppebaseret tværfagligt arbejde projektarbejde, planlægning, skriftligt arbejde (synopsis), træning af fremlæggelse frem mod eksamen, prøveeksamen.
Omfang	6 moduler (9 timer)